

Monmouthshire Select Committee Minutes

Pwyllgor Perfformiad a Throsolwg Neuadd y Sir Brynbuga Dydd Mercher, 21ain Mehefin, 2023, 10.00 am

Cynghorwyr yn Bresennol

Cynghorydd Sir Alistair Neill (Cadeirydd)
Cynghorydd Sir: Jill Bond, Paul Pavia,
Laura Wright, Rachel Buckler, Catherine Fookes,
Meirion Howells, Phil Murphy, John Crook,
Ben Callard, Sara Burch, Rachel Garrick,
Angela Sandles

Swyddogion yn Bresennol

Hazel Ilett, Rheolwyr Craffu
Robert McGowan, Swyddog Polisi a Chraffu
Peter Davies, Prif Swyddog, Adnoddau
Frances O'Brien, Prif Swyddog, Cymunedau a Lle
Will Mclean, Prif Swyddog Plant a Phobl Ifanc
Jane Rodgers, Pennaeth Gwasanaethau Plant
Matthew Gatehouse, Pennaeth Polisi a
Llywodraethiant
Jonathan Davies, Rheolwr Cyllid Cyfrifeg Canolog
Linda O'Gorman, Prif Swyddog Trwyddedu
Dave Loder, Rheolwr Cyllid

Ymddiheuriadau: Dim

1. Ethol Cadeirydd

Enwebwyd y Cynghorydd Neill gan y Cynghorydd Murphy, eiliwyd gan y Cynghorydd Buckler.

2. Penodi Is-gadeirydd

Enwebwyd y Cynghorydd Wright gan y Cynghorydd Bond, eiliwyd gan y Cynghorydd Crook.
Enwebwyd y Cynghorydd Buckler gan y Cynghorydd Pavia, eiliwyd gan y Cynghorydd Murphy.
Etholwyd y Cynghorydd Wright yn Is-gadeirydd.

3. Datganiadau o Fuddiant

Dim.

4. Fforwm Aqored i'r Cyhoedd

Dim.

5. Diogelu'r Cyhoedd - Adroddiad ar Berfformiad 2022-23

Yn dilyn sylwadau rhagarweiniol gan Sara Burch, cyflwynodd David Jones a Linda O'Gorman yr adroddiad ac ateb cwestiynau'r aelodau.

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor:

- A all swyddogion sicrhau Aelodau nad ydym yn gorymestyn ein hunain wrth gefnogi sefydliadau eraill gyda chapasiti, cyngor, hyfforddiant ac ati.

- Deall sut rydym yn gweithio gyda chydymffurfiaeth adeiladau, gan fod preswylwyr wedi codi pryderon am arferion gwaith anniogel yng Nghas-gwent, er enghraifft, a lle mae baich cyfrifoldeb wrth adrodd i HSC.
- Gan nodi bod safleoedd hapchwarae wedi'u codi gyda'r pwyllgor trwyddedu ac roedd yr Aelodau'n fodlon ar sut y cafodd y mater ei drin.
- Egluro'r rheolau ynghylch masnachu teg: mynd i'r afael â fêpio anghyfreithlon a'u masnachu, Aelodau yn cwestiynu sut rydym yn gweithio gyda masnachwyr ac ysgolion lleol (enghraifft ddiweddar yn Kidderminster y cyfeiriwyd ati).
- Cwestiynu pam nad oedd hyfforddiant hylendid bwyd yn 2022/23, o'i gymharu â 208 cyn y pandemig.
- A yw arolygiadau Diogelwch Bwyd wedi'u hamserlennu a'r diffiniad o leoliadau risg uchel ac a gynhelir arolygiadau yn y rhain
- A wnaeth cwynion gynyddu ers y pandemig.
- P'un a oes gwahaniaethau mewn rheoliadau rhwng Cymru a Lloegr, ac a oes yna bethau y mae Lloegr yn eu gwneud y gallem eu gwneud o ran dull partneriaeth.
- A ellid llunio rhaglen addysg ar gyfer plant ysgol o amgylch tipio anghyfreithlon a sbwriel.
- Mynegwyd pryder am adroddiadau sgam agored i niwed, sy'n dod yn broblem gynyddol ac a allai fod angen cymorth ar dîm Diogelu'r Cyhoedd gan wasanaethau eraill y cyngor i sicrhau bod y negeseuon cywir yn cael eu cyfleu am sut i'w hadnabod a'r hyn y dylai pobl ei wneud.

Camau Gweithredu:

- Cais i swyddogion ddarparu ymateb mewn perthynas â'r pwynt bod tua 53% o achosion sŵn yn cael eu cau o fewn 3 mis - cwestiynodd Aelodau a fyddai 6 mis yn darged mwy rhesymol.
- Swyddogion i rannu cwmpas y TSO Amgylcheddol.
- Eitem rhaglen waith ~ gwersi a ddysgwyd o'r pandemig a pharatoi ar gyfer yr un nesaf.

Crynodeb y Cadeirydd:

- Amlygodd y cadeirydd fod adnoddau'n bryder, o ran sicrhau bod gennym ddigon o gapasiti i wneud yr hyn sydd angen i ni ei wneud, o gofio bod y Pwyllgor wedi clywed y byddai'r tîm yn ei chael hi'n anodd ymgymryd â gwaith statudol newydd.

Cododd y cadeirydd bwnc i'w ystyried yn y dyfodol ~ Gwersi a ddysgwyd o'r pandemig a beth allwn ni ei wneud i baratoi ar gyfer yr un nesaf.

6. Monitro cyllideb 2022/23 - Adroddiad Alldro

Cyflwynodd Rachel Garrick a Jonathan Davies yr adroddiad gan ateb cwestiynau'r aelodau gyda Peter Davies a Jane Rodgers.

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor:

- Nodwyd y pwyntiau canlynol o'r Diweddariad Cynnar ar gyfer Cyllideb Refeniw'r Gyllideb Refeniw ar gyfer 2023/24:

- £2.6 miliwn o bwysau cyllideb referniw
 - *Bwriedir defnyddio £2.5 miliwn o gronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio i ariannu pwysau.*
 - *Mae angen i'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol gymryd rhan mewn camau lliniaru ar unwaith.*
 - *Roedd angen i swyddogion ddatblygu dull strwythuredig o fynd i'r afael â phwysau.*
- Nodwyd hefyd bod £6.1 miliwn o bwysau cynnar dangosol gwaelodol gwirioneddol yn Nhabl 1 yr adroddiad, yn ogystal â'r £2.6 miliwn, sy'n cynnwys:
 - *Plant a Phobl Ifanc – £687,000*
 - *Gofal Cymdeithasol ac Iechyd - £3,001,000*
 - *Cymunedau a Lle: £1,513,000*
 - *Corfforaethol, Trysorlys a Chyllid - £710,000*
 - *Pwysau mawr pellach sy'n codi mewn Gwastraff; Darparwyr Gofal; Digartrefedd (gyda mesurau diogelwch ychwanegol ar £75,000).*
 - Cais am esboniad pellach am y llithriad cyfalaf o 42%.
 - Ar gyfer y flwyddyn i ddod, a yw'r holl gyfleoedd cynhyrchu incwm wedi cael eu hystyried.
 - O ran y Gyfarwyddeb Cyfalafu, gydag oedi yn y Cynllun Datblygu Lleol Newydd, a fydd gennym oedi o ran derbyniadau cyfalaf a sut y mae'r Cabinet yn gweld hynny'n datblygu, ac a yw'n gynaliadwy ar y lefel bresennol.
 - Nodi'r goblygiadau tanwario: o ran swyddi gwag a'r effaith ar berfformiad y meysydd hyn.
 - Gan nodi bod parc hamdden Casnewydd yn gweithredu ar golled o £109 mil a holi a yw'n bryd cymryd golwg hirdymor ar y parc hamdden ac adolygu dysgu o'r pryniant.
 - Pryder bod Castle Gate yn gweithredu ar golled.
 - O ystyried y gorwariant mewn Gofal Cymdeithasol Plant, a oes mater penodol o ran rhagweld realistig. Gofyn pa mor agos mae'r Tîm Cyllid yn gweithio gyda'r Gwasanaethau Plant, o ystyried bod ganddo'r gorwariant mwyaf.
 - Egluro nifer y plant yn y system gofal sy'n derbyn gofal a gofyn a yw'r niferoedd wedi cynyddu. P'un a yw cymhlethdod achosion yn cynyddu, ac felly'n gyrru'r costau.
 - Pryder ynghylch sut y gall y Cyngor ddiogelu rhag mynd i ddiffyg ac a yw'r Aelod Cabinet yn hyderus bod strategaethau ar waith i'n hatal rhag ymchwilio i gronfeydd wrth gefn.
 - Nodi bod pryderon yn cael eu codi mewn perthynas â'r sefyllfa gyllidebol ym Mis 2.
 - Gan nodi'r gostyngiad o 5 mlynedd wrth gefn o 33%, gan gwestiynu faint o fregusrwydd a ddaw ar ôl 5 mlynedd.
 - Egluro'r yswiriant a'r risg o £1m wrth gefn, gan gwestiynu pam fod hyn mor uchel.

Crynodeb y Cadeirydd:

Trwy graffu ar fonitro Cyllideb 2022/23 – Adroddiad Alldro, mae cwestiynau pwysig penodol wedi codi mewn perthynas â rheoli costau gwasanaethau gwastraff, cyflenwi dros wyl y banc, safonau bwyd a chostau mewn Prydau Ysgol am Ddim. Clywodd yr aelodau fod adnoddau staff yn cael eu hymestyn ac yn achosi straen i'r rhai mewn gwasanaeth, gyda gostyngiadau staff yn ein hybiau cymunedol a staff angen cymhwyso mwy o hyblygrwydd mewn rolau.

Mae cwestiynau wedi eu codi ynghylch y dull sy'n cael ei gymryd gan y cabinet tuag at gydbwysu rheolaeth ariannol gadarn gyda gofynion y gwasanaeth - o ystyried pe bai rheolaeth dros gyllid yn cael ei golli, byddai'n creu sefyllfa ddifrifol iawn i'r holl wasanaethau. Nodwyd bod y cabinet wedi symud £3.5 miliwn o gronfeydd wrth gefn ar ddiwedd blwyddyn 2022/23 ac mae'n bwriadu symud £2.5 miliwn arall o gronfeydd wrth gefn i dalu am bwysau newydd. Mae'r Aelodau wedi mynegi pryder nad yw cyfradd disbyddu cronfeydd wrth gefn yn gynaliadwy ac, er bod y rhain yn amseroedd heriol, mae'n bwysig bod y Cyngor yn mynd i'r afael â'r gorwariant gwasanaeth ac ailgynllunio gwasanaethau y gellir eu darparu o fewn cyllidebau gwasanaeth. Mynegodd yr aelodau farn y gellid defnyddio cronfeydd wrth gefn yn well i ailgynllunio a thrawsnewid gwasanaethau, yn hytrach na chydbwysu'r gyllideb ariannol.

7. Monitro'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol

Cyflwynodd Angela Sandles a Matt Gatehouse yr adroddiad ac ateb cwestiynau'r aelodau.

Pwyntiau allweddol a godwyd gan Aelodau'r Pwyllgor:

- Os ydym yn adolygu amcanion blaenorol, gofynnwyd sut y bydd y cynllun nesaf yn ymwneud â'r Cynllun Cymunedol a Chorfforaethol a'r Cynllun Gweithredu Anghydraddoldeb. Dylai'r Dangosfwrdd Tlodi fod yn rhan o hyn hefyd.
- Mae Amcan 2 mewn iaith polisi ac nid yw'n glir beth mae'n ei olygu mewn gwirionedd, felly gellid symleiddio'r iaith.
- A yw'r bwch cyflog rhwng y Rhywiau wedi'i leihau dros oes y cynllun, gan ei fod yn cyfeirio at y duedd i fenywod fod mewn rolau â chyflogau is, gan ofyn felly beth yr ydym yn ei wneud i ddenu dynion i'r rolau hynny.
- Byddai'r ystadegau ar fwlio yn ddefnyddiol pan fydd yr adroddiad hwn yn symud ymlaen a rhai yn cyfeirio at heriau presenoldeb ysgol ar ôl Covid.
- Nodi nad yw ffigurau troseddau casineb yr Heddlu yn gysylltiedig â chyfrannau.
- Yr angen am hyfforddiant rhagfarn anymwybodol i'r holl staff ac aelodau.
- Gofyn i bersonél y Lluoedd Arfog a theuluoedd cyn-filwyr gael eu cynnwys.
- Cydnabyddiaeth, er bod yr amcanion yn ganmoladwy, efallai y bydd preswylwyr yn teimlo bod rhai grwpiau'n cael eu trin yn fwy ffafriol nag eraill.
- O ran Amcan 1, i ba raddau yr ydym yn datblygu gwytnwch ymhlith pobl ifanc a darparu hyfforddiant gwytnwch a fyddai'n cynorthwyo'r rhai sydd dan anfantais.
- Mae Amcan 2 yn cyfeirio at 'anghydraddoldebau economaidd', ond dylid cynnwys anghydraddoldeb iechyd.

Crynodeb y Cadeirydd:

Yn amodol ar y pwyntiau a godwyd gan yr Aelodau drwy'r gwaith craffu, mae cefnogaeth gan y Pwyllgor ar gyfer y cynllun.

8. Rhaglen Waith a Rhestr Camau Gweithredu'r Pwyllgor Craffu Perfformiad a Throsolwg

Nodwyd y rhaglen waith a'r rhestr weithredu.

9. Cynllun Gwaith y Cabinet a'r Cyngor

Nodwyd y Cynllun Gwaith.

10. Cadarnhau Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar y 27ain o Chwefror 2023

Cymeradwywyd cofnodion 19^{eg} Ebrill 2023 fel cofnod cywir.

11. Cyfarfod nesaf: 17eg o Orffennaf 2023